

Nr 22

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1959 vid dess fyrtiotredje sammanträde fattade beslut; given Stockholms slott den 18 december 1959.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed anhålla om riksdagens yttrande angående vissa i nämnda protokoll omförmälda, av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1959 vid dess fyrtiotredje sammanträde fattade beslut.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen hemställes om riksdagens yttrande angående följande av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1959 antagna konventioner och rekommendationer, nämligen konventionerna (nr 112) angående minimiålder för tillträde till arbete inom fisket, (nr 113) angående läkarundersökning av fiskare och (nr 114) angående fiskares anställningsavtal samt rekommendationen (nr 112) angående företagshälsovård. Ratificering från svensk sida av de tre konventionerna avstyrkes. Beträffande rekommendationen förordas, att densamma överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen för prövning av frågan om och i vad mån rekommendationens principer bör komma till uttryck i lagstiftning eller i särskilda av styrelsen utfärdade anvisningar.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 de-
cember 1959.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDEÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för jordbruks- och inrikesdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, *vissa av Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1959 vid dess fyrtiotredje sammanträde fattade beslut* samt anför.

Genom sin anslutning till Nationernas förbund den 9 mars 1920 inträdde Sverige såsom medlem av Internationella arbetsorganisationen i Genève.

Organisationens beslutande församling — den Internationella arbetskonferensen — som sammanträder minst en gång varje år, har enligt artikel 19 i organisationens stadga att beträffande förslag, som uppförts på dess dagordning, välja mellan två former för godtagande. Antingen skall beslutet resultera i ett förslag till internationell konvention, avsedd att ratificeras av organisationens medlemmar, eller ock skall det utmyнна i en rekommendation, avsedd att övervägas vid lagstiftning eller annorledes, men utan den bindande karaktär, som tillkommer en ratificerad konvention. Därest beslutet är av mindre räckvidd eller av väsentligen formell innebörd, t. ex. då det gäller en begäran om utredning, plägar det ges formen av en resolution.

Varje medlem av organisationen skall inom ett år från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna konventioner och rekommendationer vederbörlig myndighet (i vårt land riksdagen) för vidtagande av lagstiftnings- eller andra åtgärder. Varje medlem har vidare skyldighet att underrätta Internationella arbetsbyråns generaldirektör om de åtgärder, som vidtagits för att underställa konventioner vederbörlig myndighet, samt om eljest vidtagna åtgärder. Medlem, som icke ratificerat viss konvention, skall tid efter annan till Internationella arbetsbyråns generaldirektör avge redogörelse för såväl lagstiftning och praxis med avseende å de i konventionen behandlade frågorna som den omfattning, vari konventionens bestämmelser genomförts eller avses att genomföras genom lagstiftning, administrativa åtgärder, kollektivavtal eller annorledes, med angivande tillika av de omständigheter, som förhindrar eller fördröjer ratificeringen av konventionen. Motsvarande gäller i fråga om rekommendationer med tillägg.

att redovisning skall lämnas även för sådana jämkningar i rekommendationer, som befunnits eller må befinnas erforderliga vid antagande eller tillämpning av bestämmelserna i desamma.

Generalsekreterarens i Nationernas förbund befattning med de konventioner och rekommendationer, som beslutas av Internationella arbetsorganisationen, har övertagits av generaldirektören för Internationella arbetsbyrån (artiklarna 20 och 21), varvid emellertid föreskrivits, att ett av de två officiella exemplaren av varje av Internationella arbetskonferensen antagen konvention eller rekommendation skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare samt varje ratifikation av en sådan konvention delgivas Förenta Nationernas generalsekreterare för registrering i enlighet med bestämmelsen i artikel 102 av Förenta Nationernas stadga.

Internationella arbetskonferensens fyrtiotredje sammanträde hölls i Genève under tiden den 3—25 juni 1959. I sammanträdet deltog representanter för 75 av organisationens 80 medlemsstater, av vilka det stora flertalet sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera av arbetar- och arbetsgivarsidan. Sverige deltog i sammanträdet med en fullständig delegation.¹

Dagordningen för detta konferenssammanträde — för vars förhandlingar och beslut en fullständig redogörelse kommer att lämnas av delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet i dess publikationsserie »Internationella arbetsorganisationen» — omfattade följande överläggningsämnen:

- I. Generaldirektörens för Internationella arbetsbyrån årsredogörelse.
- II. Finansiella och budgetära frågor.
- III. Upplysningar och årsrapporter rörande medlemsstaternas tillämpning av internationella arbetskonventioner och rekommendationer.
- IV. Organisation av företagshälsovård (andra behandling).
- V. Fiskares arbetsförhållanden (andra behandling).
- VI. Skydd för arbetstagare mot joniserande strålning (första behandling).
- VII. Frågor rörande icke-manuella arbetstagare, däri inbegripna tekniker, arbetsledare m. fl. (allmän diskussion).

¹ Genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 april 1959 hade att deltaga i konferensen utsetts såsom *regeringsombud*: f. d. generaldirektören Wilhelm Björck och statssekreteraren i socialdepartementet Ernst Michanek samt såsom experter chefen för departementets rättsavdelning, hovrättsrådet Liss Granqvist, kanslirådet Lars-Åke Åström och byrådirektören Sten-Eric Heinrici i nämnda departement, byrådirektören hos arbetarskyddsstyrelsen Signe Holst och civilingenjören Bo Lindell, radiofysiska institutionen;

såsom *arbetsgivarombud*: direktören i Svenska arbetsgivareföreningen Gullmar Bergenström samt såsom experter direktörerna Curt-Steffan Giesecke och Lennart Cronqvist, professorn Sven Forssman, civilingenjören Gideon Gerhardsson och sekreteraren Johan von Holten, samtliga i nämnda förening;

såsom *arbetstagarombud*: Landsorganisationens jurist advokaten Arnold Sölvén samt såsom experter ombudsmannen i Landsorganisationen Ture Flybo, ordföranden i Handelsanställdas förbund Algot Jönsson, sekreteraren i Landsorganisationen Thorbjörn Carlsson, sekreteraren i Tjänstemännens centralorganisation Per-Erik Rönquist samt direktören i Sveriges akademikers centralorganisation Bertil Östergren.

VIII. Samarbete på branschplanet och på det nationella planet mellan offentliga myndigheter samt arbetsgivarnas och arbetarnas organisationer (första behandling).

Under punkt II på dagordningen antog konferensen budget för Internationella arbetsorganisationen avseende utgifter under år 1960; budgeten fastställdes till 9 003 909 U. S. dollars.

Följande av konferensen fattade beslut, vilka hänför sig till punkterna IV och V på dagordningen, är av beskaffenhet att i enlighet med artikel 19 av Internationella arbetsorganisationens stadga skola underställas riksdagen, nämligen

- 1) Konvention (nr 112) angående minimiålder för tillträde till arbete inom fisket,
- 2) Konvention (nr 113) angående läkarundersökning av fiskare,
- 3) Konvention (nr 114) angående fiskares anställningsavtal,
- 4) Rekommendation (nr 112) angående företagshälsovård.

Texterna till konventionerna och rekommendationen i översättning torde få såsom bilagor (*Bilagor A—D*) fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

I särskild bilaga (*Bilaga E*) lämnas en förteckning över samtliga vid konferensen antagna resolutioner.

Konventionerna angående anställningsförhållanden inom fisket

Samtliga tre konventioner rörande anställningsförhållanden inom fisket har varit föremål för behandling vid två på varandra följande arbetskonferenser. En första diskussion rörande dessa instrument ägde sålunda rum år 1958 och ledde efter ytterligare överväganden vid 1959 års konferens till instrumentens antagande.

Beträffande innehållet i konventionerna må följande anmärkas.

I konventionen angående *minimiålder* stadgas, att barn under 15 år icke må användas till arbete ombord å fiskefartyg. I syfte att tillgodose de s. k. familjebåtarnas intresse har emellertid medgivits, att barn under 15 år må tillfälligtvis under skolferierna delta i arbete ombord å fiskefartyg, under förutsättning att arbetet icke är skadligt för deras hälsa eller normala utveckling, att det icke inverkar menligt på deras skolgång samt att det icke bedrivs i vinstsyfte. Beträffande barn som fyllt 14 år må den nationella lagstiftningen medgiva att bevis utfärdas, som tillåter användande av sådant barn till arbete i fall då skol- eller annan lämplig myndighet finner, att arbetet länder barnet till nytta. Slutligen föreskrives att minderåriga under 18 år icke må användas till arbete såsom kollämpare eller eldare ombord å koleldade fartyg.

Konventionen angående *läkarundersökning* föreskriver, att ingen må anställas för tjänst ombord å fiskefartyg, med mindre han företer ett av god-

känd läkare utfärdat intyg, utvisande att han är duglig för det arbete, med vilket han skall sysselsättas till sjöss. De närmare reglerna för läkarundersökningens utförande skall fastställas av vederbörande myndighet efter samråd med berörda fiskebåtsägares och fiskares organisationer. I fråga om minderåriga under 21 år skall läkarintyget äga giltighet högst ett år från dagen för utfärdandet. Har någon efter undersökning förvägrats läkarintyg, skall han kunna undergå förnyad undersökning av särskilt utsedd läkare, som skall vara oberoende av parternas organisationer.

Konventionen om fiskares *anställningsavtal*, som innehåller bestämmelser rörande slutande av sådant avtal mellan båtägare och fiskare, anger vissa formaliteter som därvid skall iakttagas och vissa uppgifter, som avtalet skall innehålla. Konventionen föreskriver i korthet, att i fråga om fiskare skall tillämpas liknande bestämmelser rörande anställning och anteckningar om tjänsteuppgifter som gäller för personal i handelsflottan.

Var och en av dessa tre konventioner blev å konferensen föremål för särskild omröstning. Därvid antogs konventionen om minimiålder med 160 röster mot 46 och 29 nedlagda, konventionen om läkarundersökning med 159 röster mot 45 och 33 nedlagda samt konventionen om anställningsavtal med 155 röster mot 41 och 37 nedlagda. Med hänsyn till det bestämda motstånd mot en svensk anslutning till konventionerna, som kommit till uttryck i fiskeristyrelsens och vederbörande fiskareorganisations remissyttranden i samband med den förberedande behandlingen av konventionstexterna, nedlade de svenska regeringsombuden sina röster vid samtliga tre omröstningar. Arbetsgivarombudet röstade emot och arbetarombudet för konventionernas antagande.

Yttranden

Över konventionerna har yttrande inhämtats från delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet, som sin tur hört fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund.

Fiskeristyrelsen hänvisar till innehållet i ett tidigare till delegationen avgivet utlåtande i ärendet, vari styrelsen bl. a. framhållit, att de förhållanden, som man åsyftar att komma till rätta med genom de föreslagna konventionerna, främst torde föreligga i sådana länder, där fisket bedrivs med anställt folk å stora trålare. Eftersom de fiskande i vårt land till nästan 100 procent är egna företagare, kan det enligt styrelsens mening icke anses påkallat att föreskriva att bestämmelserna i fråga skall gälla även för Sveriges del, och i vårt land har icke något behov av dylika bestämmelser gjort sig gällande. Styrelsen vidhåller sin tidigare uttalade uppfattning, att en internationell reglering av här ifrågavarande ämnesområden bäst erhåller formen av rekommendationer och icke av konventioner. Med hänsyn till det anförda avstyrker fiskeristyrelsen ratificering från svensk sida av någon av de tre konventionerna.

Sveriges fiskares riksförbund hänvisar likaledes till yttranden som förbundet avgivit till delegationen i samband med förarbetena till de nu an-

tagna konventionerna. I dessa yttranden anmärkte förbundet, att de föreslagna konventionerna icke kunde anses som aktuella för vårt lands vidkommande på grund av det svenska fiskets struktur och det sätt, på vilket detsamma bedrivs. Inom det svenska fisket förekommer nämligen icke några anställda, utan de fiskande är genomgående egna företagare. Vidare sker samarbetet mellan båtägare och icke båtägare i enlighet med lokala överenskommelser. Förbundet nämner slutligen, att man vid de överläggningar i ärendet, som ägt rum vid västeuropeiska fiskerisammanskomster, enhälligt beslutat föreslå att ifrågavarande internationella reglering borde ske genom rekommendationer och icke genom konventioner.

Med åberopande av vad sålunda anförts motsätter sig förbundet bestämt en svensk anslutning till förevarande konventioner.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet avstyrker under hänvisning till innehållet i nu återgivna yttranden, att ifrågavarande konventioner ratificeras av Sverige.

Departementschefen

Ifrågavarande konventioner tar närmast sikte på fiske, som bedrivs under andra förhållanden än det svenska. Konventionerna saknar därför — såsom remissinstanserna framhållit — aktualitet för det svenska fisket. Svensk ratificering av konventionerna har avstyrkts av samtliga remissinstanser. Jag ansluter mig till denna ståndpunkt och finner således att konventionerna icke bör ratificeras av Sverige.

Rekommendationen angående företagshälsovård

Sedan förevarande fråga varit föremål för en första behandling vid arbetskonferensens sammanträde år 1958, varvid till grund för diskussionen lades de synpunkter, som framkommit i svaren från vissa medlemsstater — bland dem Sverige — å ett av Internationella arbetsbyrån utarbetat frågeformulär, hade ärendet uppförts på dagordningen för 1959 års arbetskonferens för slutligt avgörande.

Inför det för ärendets behandling vid konferensen tillsatta utskottet framlades av arbetsbyrån ett efter konsultation av medlemsstaterna utarbetat förslag till rekommendation i ämnet. Detta förslag togs till utgångspunkt för utskottets förhandlingar.

Beträffande innehållet i rekommendationen må följande anmärkas.

Rekommendationen är tillämplig på företagshälsovård, dvs. sådan verksamhet som upprättas på eller i närheten av en arbetsplats i syfte att skydda arbetstagarna mot varje hälsorisk, för vilken de kan bli utsatta till följd av arbetet eller arbetsförhållandena, att medverka till arbetstagarnas fysiska och psykiska anpassning, särskilt genom arbetets anpassning till arbetstagarna samt genom anvisning av arbetsuppgifter, för vilka de är lämpade,

samt att medverka till att för arbetstagarna skapa och vidmakthålla högsta möjliga grad av fysiskt och psykiskt välbefinnande.

Tillämpningsmetoderna för och organisationen av företagshälsovården har utformats så smidigt, att hänsyn kunnat tagas till den nuvarande situationen i olika länder samt till olikheter i lokala förhållanden. Bland de principer som klart kommit till uttryck i rekommendationen må särskilt nämnas, att företagshälsovården bör vara av huvudsakligen förebyggande natur, att den icke bör medföra utgifter för arbetstagarna samt att den icke bör handha kontrollen av bortovaro på grund av sjukdom.

Rekommendationen innehåller även en förteckning över de uppgifter som bör ankomma på företagshälsovården. Denna förteckning, som är mycket detaljerad, tager hänsyn till de senaste rönen på företagshälsovårdens område och anger hur dess tjänster bör samordnas med andra avdelningar i företaget. De funktioner, som enligt förteckningen tillagts företagshälsovården, motsvarar det mål, vilket man bör söka uppnå med all sådan vård, men rekommendationen lämnar även utrymme för ett etappvis genomförande av företagshälsovårdens program. Instrumentet anger vidare vissa villkor, som måste vara uppfyllda för att företagshälsovården skall kunna vederbörligen fullgöra sina uppgifter. I sådant hänseende kräves bl. a. att läkaren intager en helt oberoende ställning, såväl yrkesmässigt som moraliskt, i förhållande till både arbetsgivare och arbetstagare samt att de yrkeshemligheter, som må komma till den med företagshälsovården sysselsatta personalens kännedom i tjänsten, till fullo respekteras.

Ytterligare uttalas i rekommendationen att företagshälsovården bör äga fritt tillträde till företagets samtliga arbetsplatser och underställda anläggningar samt få tillgång till upplysningar rörande de arbetsprocesser och arbetsmetoder, som kommer till användning eller som man planerar att använda. Företagshälsovården bör även äga befogenhet att utföra eller hos godkända tekniska organ begära utförande av besiktningar och undersökningar rörande hälsorisker, som kan hota arbetstagarna.

Slutligen innehåller rekommendationen vissa allmänna anvisningar rörande metoder för finansiering och övervakning av företagshälsovården.

Rekommendationen antogs av konferensen med 240 röster mot 0 och två nedlagda. Samtliga svenska ombud röstade för rekommendationens antagande.

Yttranden

Över rekommendationen har yttrande inhämtats från delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Delegationen har i sin tur hört arbetarskyddsstyrelsen, medicinalstyrelsen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige samt Tjänstemännens centralorganisation.

Arbetarskyddsstyrelsen har intet att erinra mot den i rekommendationen föreslagna texten, som i stort sett sammanfaller med styrelsens åsikter då det gäller organisation och arbetsuppgifter för en företagshälsovård. I väsentliga delar överensstämmer den också med Svenska arbetsgivareförening-

ens och Landsorganisationens normer för företagshälsovård och -sjukvård. Då det gäller tillämpningsområdet lämnar rekommendationen stort spelrum för de enskilda länderna att genomföra företagshälsovård på ett för det enskilda landet lämpligt sätt. Enligt styrelsens åsikt är detta också den enda framkomliga vägen för att en rekommendation av detta slag skall kunna vinna burskap.

Styrelsen anmärker, att vissa av de åtgöranden, som föreskrives i rekommendationen, redan påfordras i vårt land enligt gällande lagstiftning. Vad rekommendationen därutöver syftar till synes lämpligen böra genomföras genom överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Slutligen framhåller styrelsen, att det stora flertalet av de frågor, som är upptagna i rekommendationen, är av den natur, att de faller under bestämmelserna i arbetarskyddslagen. Arbetarskyddsstyrelsen har således i dessa delar de befogenheter, som skall tillkomma den myndighet, som enligt punkt 25 i rekommendationen skall vara ansvarig för övervakningen av företagshälsovårdens verksamhet. De frågor som icke faller under arbetarskyddsverkets tillsynsområde, t. ex. de i kapitel V upptagna frågorna angående personal och utrustning, torde böra handhas av annan myndighet, närmast medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen, som finner det synnerligen tillfredsställande att företagshälsovård blivit föremål för Internationella arbetsorganisationens intresse, kan i huvudsak ansluta sig till rekommendationens innehåll. Styrelsen betonar inledningsvis att det direkta skyddet mot olycksfall och svåra hälsorisker under arbetet endast utgör en del av ett modernt arbetarskydd. Uppgiften är vida större och innefattar en rad åtgärder av socialhygienisk och socialmedicinsk natur med positiva hälsobefordrande och prestationsbefordrande syftemål. Modern arbetsfysiologi och arbetspsykologi har, säger styrelsen, lämnat värdefulla bidrag till en verksamhet av denna art, som skall syfta till skapandet av bästa möjliga arbetsmiljö med bästa möjliga arbetsresultat. Arbetarskydd har intima relationer till den klassiska omgivningshygien, den egentliga medicinen och dess forskning samt allmänsjukvård.

Beträffande vissa av punkterna i rekommendationen framför medicinalstyrelsen följande synpunkter.

Punkt 2. Av de alternativa förslagen till reglering av företagshälsovårdens genomförande framstår för medicinalstyrelsen det andra alternativet, nämligen avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare, som det mest tilltalande. Detta synes också bäst överensstämma med praxis inom andra områden av svenskt arbetsliv.

Beträffande *punkt 3 a)* finner medicinalstyrelsen det vara att föredraga att företagshälsovården organiseras i vederbörande företags egen regi, ehuru enligt styrelsens erfarenhet även anslutning till en från företaget fristående hälsocentral kan ge tillfredsställande resultat, särskilt för mindre personalgrupper. En inom det egna företaget organiserad hälsocentral har emellertid påtagliga fördelar; bl. a. får läkare lättare och smidigare tillfälle

att lära känna de sanitära förhållanden, under vilka personalen arbetar, och de hälsorisker arbetet kan medföra, kan lättare få intim kontakt med företagsledningen, med andra avdelningar inom företaget osv. samt kan bättre följa arbetstagarna i deras dagliga arbete m. m.

Beträffande *punkt 3 b i)–ii)* torde svaret bli både och. Är företaget tillräckligt stort, är en egen hälso- och sjukvårdsavdelning att föredraga. Mindre företag tvingas emellertid ofta bl. a. av ekonomiska skäl att gå samman med andra liknande företag om gemensam hälsovård.

Beträffande *punkt 4* kan medicinalstyrelsen ansluta sig till den i styckena a) och b) angivna prioriteten; jämlikt svensk arbetarskyddslagstiftning är arbetstagare som avses under b) redan nu tillförsäkrad speciell hälsoövervakning (silikos, bly, bensol, radiologiskt arbete).

Med avseende å *punkt 4 c)* ifrågasätter medicinalstyrelsen om företagshälsovården författningsenligt eller genom allmänna direktiv av annat slag bör begränsas till företag med viss personalstyrka. Icke minst vid de små företagen torde det för arbetarna finnas hälsorisker som påkallar medicinsk kontroll.

I *punkt 6* sägs att företagshälsovården bör vara av huvudsakligen förebyggande natur. *Punkt 7* torde kunna ses som en utveckling av denna tes. Medicinalstyrelsen, som livligt understöder kravet på förebyggande åtgärder för alla medborgare, icke minst när det gäller åtgärder inom hälso- och sjukvården, understryker dock kraftigt det intima samband som finns mellan preventiva och kurativa åtgärder.

I enlighet med sekelgammal praxis inom svensk hälso- och sjukvård synes inom företagshälsovården detta samband böra beaktas så långt möjligt är. Åtskilliga svenska industriföretag bedriver också en framgångsrik industrihälsovård enligt denna samordningsprincip. Detta har även bedömts vara till fördel för arbetstagarna. När det i *punkt 7* anges, att företagshälsovården icke bör hindras vare sig från att utröna de förhållanden, som kan ha lett till en arbetstagares sjukledighet, eller att inhämta upplysningar om sjukdomens förlopp, så synes det medicinalstyrelsen som om den naturliga vägen härför vore, att också sjukvården eller i varje fall kontrollen av sjukfrånvaro förlades till det lokala organ som handhar företagshygien och det individuellt-profylaktiska arbetet d. v. s. till företagets hälsocentral. I stället för att i rekommendationen direkt varna för en sammankoppling av de olika medicinska funktionerna synes det medicinalstyrelsen som en sådan samordning hellre borde uppmuntras. I den riktningen torde också i Sverige böra tolkas stadgandet i 19 § 2 st. lagen om allmän sjukförsäkring. Den principiella samordningen utesluter givetvis icke att företagets hälsovårdsorgan, läkare osv. som komplettering av de egna resurserna anlitar andra instanser för speciella uppgifter. Detta gäller såväl sjukvården som hälsovården.

I fråga om *punkt 15*, där industriläkarnas anställningsvillkor behandlas, anför medicinalstyrelsen endast, att det hittills icke ansetts böra ankomma

på statliga myndigheter att reglera sådana villkor; enligt styrelsens erfarenhet har industriläkarnas intressen med framgång hävdats av läkarnas egna fackorganisationer.

Punkt 20. Rättigheter för företagets läkare att taga del av alla för den medicinska verksamheten viktiga faktorer inom företaget torde redan nu förefinnas på alla svenska arbetsplatser. Det måste emellertid, vilket ju också sägs i *punkt 21*, vara en förutsättning att icke härigenom tillverkningshemligheter o. dyl. blottas.

Beträffande *punkterna 23—24* vill medicinalstyrelsen, som i princip har full förståelse för att hälso- och sjukvård icke skall ekonomiskt onödigt betunga medborgarna, erinra om att i Sverige de enskilda individernas andel i dessa kostnader regleras bl. a. genom bestämmelserna om allmän sjukförsäkring. Någon anledning att lagstiftningsvägen bryta ut arbetstagare ur detta sammanhang synes icke finnas, de olika parterna på arbetsmarknaden givetvis obetaget att träffa särskilda avtal om kostnadsfördelningen för hälso- och sjukvården vid viss verksamhet.

Vad slutligen beträffar *punkt 25* erinrar medicinalstyrelsen om sina allmänna skyldigheter och rättigheter att övervaka den medicinska och hygieniska verksamheten i vårt land samt om medicinalpersonalens ansvar inför den högsta medicinska instansen, medicinalstyrelsen. I princip har styrelsen rätt att övervaka och bedöma medicinalpersonalens medicinska handlande. Å andra sidan har även arbetarskyddsstyrelsen övervakningskyldigheter och rättigheter vis à vis arbetstagare. Några speciella föreskrifter om inspektion av den medicinska verksamheten vid företagen finnes för närvarande icke. Det vore enligt medicinalstyrelsens mening synnerligen lämpligt att sådana utformades. Ett samgående mellan arbetarskyddsstyrelsen och medicinalstyrelsen torde här kunna bli till stort gagn. För övervakningen ute i fältet kan visserligen tänkas flera alternativ, men enligt medicinalstyrelsens åsikt bör härvid främst förste provinsialläkarinstitutionen komma i fråga. Frågan om dennas utbyggande till en mera allsidigt fungerande länshälsovårdsorganisation med den blivande länsläkaren som huvudagerande har varit föremål för utredning av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket och förslag till riksdagen om en sådan länsläkarorganisation, med vilken yrkes- och socialinspektören skulle intimt samarbeta, torde vara att förvänta relativt snart. Som ett annat alternativ vill medicinalstyrelsen peka på den till förtroenderådet i varje yrkesinspektionsdistrikt knutna läkaren.

Svenska arbetsgivareföreningen anser, att rekommendationen icke bör föranleda några åtgärder från den svenska regeringens sida. I sak och i stort sett ansluter sig rekommendationen visserligen till de i de flesta industriländer tillämpade normerna för hälso- och sjukvård i företag. Ett flertal av rekommendationens bestämmelser går emellertid utöver vad som kan anses vara lämpligt och önskvärt i vårt land. Den svenska företagshälsovården utvecklas framgångsrikt och snabbt under medverkan av föreningens medicinska expertis och efter samråd med arbetarpartens organisationer. Det

vore därför olyckligt om genom lagstiftning eller andra åtgärder denna organiska utveckling stördes eller hindrades.

Föreningen framhåller, att rekommendationen förutsätter att företagshälsovård skall beredas alla arbetstagare. Att organisera sådan hälsovård möter dock stora praktiska svårigheter för anställda inom småföretag samt icke-industriella företag, särskilt jordbruket. I dessa fall torde det för den enskilde individen vara fördelaktigast att direkt anlita den allmänna hälsovården och att särskild företagshälsovård sålunda icke inrättas.

Enligt föreningens mening är företagshälsovården huvudsakligen en arbetsgivarens med företagsledandet sammanhängande angelägenhet. Erfarenheterna i Sverige har emellertid visat, att riklinjerna för företagshälsovården med fördel kan behandlas i samråd med de anställda; sådant samråd ägde rum vid arbetsmarknadskommitténs sammanträde i mars 1954, då vissa grundläggande principer för företagshälsovårdens målsättning och utformning accepterades av arbetsmarknadsparterna. Företagshälsovården kan genom den valda metoden på ett smidigt sätt anpassas till förhållandena i företagen och till dessas skiftande behov. Någon formlig överenskommelse, vari arbetsgivarna åtagit sig att genomföra företagshälsovård, föreligger alltså icke. Det är därför tveksamt huruvida den svenska ordningen överensstämmer med rekommendationens olyckligt långt gående krav i *punkt 2*, där det utsäges, att sådan hälsovård bör genomföras genom lagstiftning, kollektivavtal, annan överenskommelse eller på annat sätt. En anslutning till rekommendationens innehåll i detta avseende är på ovan anförda grunder — att företagshälsovården huvudsakligen är en arbetsgivarens angelägenhet och att den svårigen kan genomföras för alla företag — icke önskvärd. I detta sammanhang framhåller föreningen, att *punkt 19*, vilken beträffande lokaler och utrustning för företagshälsovården hänvisar till en »av vederbörande myndighet föreskriven standard», rimmar mindre väl med förhållandena i Sverige, där som antytts utformningen av företagshälsovården gjorts i samråd mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Vidare anför föreningen, att enligt den praxis, som tillämpas i åtskilliga industriländer och även i Sverige, företagsläkaren är chef för företagshälsovården. Såsom sådan är han företagets medicinske rådgivare. Det åligger honom bl. a. att »hos företagsledningen föreslå erforderliga förebyggande åtgärder» (företagsläkarens arbetsuppgifter sådana de godtagits vid arbetsmarknadskommitténs ovannämnda sammanträde). Det vore icke lämpligt att i företagsläkarens åligganden infoga vad som innefattas i rekommendationens *punkt 20 e*), enligt vilken »företagshälsovården bör äga befogenhet att hos vederbörande myndigheter begära kontroll av tillämpningen av fastställda normer för sundhet och säkerhet i arbetet». Det är nämligen klart otillfredsställande att ett expertorgan inom ett företag helt på egen hand och utan företagsledningens vetskap på detta sätt skulle kunna tillkalla representanter för vederbörande myndigheter. Företagshälsovården bör, som ovan framhållits, om så erfordras framlägga förslag till förebyggande åtgärder inom hälsovård och arbetarskydd. Om man inom företaget önskar upp-

lysning angående tillämpningen av fastställda normer för sundhet och säkerhet i arbetet (arbetarskyddslagen m. m.) torde åtgärder härför ankomma på företagsledningen. Om arbetstagarna har klagomål på att hälsoförhållandena och säkerheten icke uppfyller fastställda krav och frågorna inte kan lösas på vanligt sätt genom förhandlingar mellan parterna, får det ankomma på skyddsombuden eller arbetstagarnas organisation på platsen och icke på företagsläkaren att taga kontakt med vederbörande myndighet.

Slutligen anmärker föreningen, att bestämmelserna i *punkterna 23 och 24* om kostnaderna för företagshälsovården ej kan eller bör generellt tillämpas för Sveriges del.

Landsorganisationen erinrar, att organisationen vid tidigare tillfälle yttrat sig över det sakliga innehållet i rekommendationen och att organisationen därför i detta sammanhang endast har att taga ställning till spørsmålet, om och i vad mån rekommendationens anvisningar för Sveriges del eventuellt bör föranleda lagstiftning eller andra åtgärder från statsmakternas sida.

Enligt rekommendationen skall företagshälsovårdens organisation kunna fastställas genom lagstiftning, genom kollektivavtal eller på annat, av vederbörande myndighet efter samråd med arbetsgivarnas och arbetstagarnas sammanslutningar godkänt sätt. Vad angår frågan om eventuella svenska lagstiftningsåtgärder står valet tydligen, framhåller LO, mellan att helt eller delvis införliva rekommendationens bestämmelser med vår gällande arbetarskyddslagstiftning eller att skapa en specialförfattning. En lagreglering vare sig i ena eller andra formen kräver emellertid dessförinnan utredning angående i vilka särskilda delar en sådan reglering över huvud är möjlig och lämplig med hänsyn till svenska förhållanden. Ett antal av i rekommendationen behandlade frågor torde visserligen vara sådana att de för vårt lands vidkommande bäst ägnar sig för reglering genom kollektivavtal. Beträffande den närmare avgränsningen av sådana frågor från spørsmål, vilka ändamålsenligare regleras genom lag eller medelst anvisningar är LO dock icke beredd att nu framföra något förslag. Inte heller torde det vara möjligt för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet att på grundval av remissyttrandena framlägga några konkreta förslag till lagstiftningsåtgärder.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser LO för sin del det riktigaste vara att rekommendationen överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen med uppdrag att, i den mån de behandlade frågorna är av natur att bäst regleras genom lag — och givetvis i den mån den svenska lagstiftningen icke redan upptar mot rekommendationen svarande föreskrifter — utreda frågan om eventuell komplettering av ifrågakommande författningar och därefter till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag som utredningen anses föranleda.

Tjänstemännens centralorganisation har icke funnit skäl till några särskilda uttalanden med anledning av rekommendationen.

Majoriteten inom *delegationen för det internationella socialpolitiska sam-*

arbetet förordar i likhet med Landsorganisationen, att rekommendationen överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen för utredning av frågan om och i vad mån principerna i rekommendationen lämpligen bör komma till uttryck i svensk lagstiftning. Med hänsyn till de erinringar som medicinalstyrelsen framfört i ärendet bör arbetarskyddsstyrelsen enligt delegationens mening vid fullgörande av ett sådant uppdrag samråda med medicinalstyrelsen. Samråd synes jämväl böra äga rum med arbetsmarknadens parter.

Gentemot detta utlåtande har Svenska arbetsgivareföreningens representant i delegationen under åberopande av föreningens i ärendet avgivna yttrande anmält reservation, vari yrkas att rekommendationen icke skall föranleda någon åtgärd från svensk sida.

Departementschefen

Bestämmelser angående företagshälsovård saknas i stort sett i den svenska arbetarskyddslagstiftningen. Vissa föreskrifter rörande organisationen av första hjälp vid olycks- eller sjukdomsfall finns dock i 1949 års arbetarskyddslag och den därtill anslutna arbetarskyddskungörelsen. Härutöver finns bestämmelser om läkarkontroll av minderåriga dels i arbetarskyddslagen och dels i kungörelsen den 6 maj 1949, nr 213, om läkarundersökning och läkarbesiktning av minderåriga arbetstagare. Slutligen må erinras om kungörelsen av samma dag, nr 211, om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av vissa yrkessjukdomar.

Beträffande flertalet av de i rekommendationen förekommande anvisningarna saknas emellertid motsvarighet i svensk lagstiftning. Möjligen bör, såsom arbetsgivareföreningen anser, företagshälsovården utvecklas fritt under samråd mellan arbetsmarknadens parter. Detta hindrar givetvis inte, att lagstiftningen i ett eller annat avseende kan behöva kompletteras till följd av rekommendationen. Frågan huruvida så bör ske synes i första hand böra prövas av arbetarskyddsstyrelsen, som jämväl bör överväga i vad mån rekommendationens principer bör komma till uttryck i styrelsens anvisningar. Jag förordar därför att rekommendationen för angivna ändamål överlämnas till arbetarskyddsstyrelsen. I likhet med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet finner jag, att en sådan prövning lämpligen bör äga rum i samråd med medicinalstyrelsen och arbetsmarknadens parter.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört får jag hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående omfördälda, av Internationella arbetsorganisationens konferens år 1959 vid dess fyrtiotredje sammanträde antagna konventioner och rekommendation.

Kungl. Maj:ts proposition nr 22 år 1960

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Lundin

Bilaga A

Konvention (nr 112) angående minimiålder för tillträde till arbete inom fisket

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrå samman kallats till Genève och där samlats den 3 juni 1959 till sitt fyrtyotredje sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående minimiålder för tillträde till arbete inom fisket, vilken fråga inbegripes i den femte punkten på sammanträdet dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en konvention,

antager denna den nittonde dagen i juni månad år nittonhundrafemtionio följande konvention, som må benämnas »konvention angående minimiålder (fiskare), 1959» [Minimum Age (Fishermen) Convention, 1959].

Artikel 1

1. Med uttrycket »fiskefartyg» förstås i denna konvention varje slag av fartyg eller båt, i allmän eller enskild ägo, som nyttjas vid havsfiske i saltvatten.

2. Denna konvention äger icke tillämpning å fiske i hamnar eller i flodmynningar, ej heller å personer, som bedriva sport- eller nöjesfiske.

Artikel 2

1. Barn under femton år må icke användas till arbete ombord å fiskefartyg.

2. Barn som nyss nämnts må dock tillfälligtvis under skolfrierna deltaga i arbete ombord å fiskefartyg, under förutsättning att arbetet

a) icke är skadligt för deras hälsa eller normala utveckling;

b) icke inverkar menligt på deras skolgång; samt

c) icke bedrivs i vinstsyfte.

3. Vidare må beträffande barn, som uppnått fjorton års ålder, den nationella lagstiftningen medgiva utfärdande av bevis, som tillåter användande av dylikt barn till arbete i fall då skol- eller annan lämplig av den nationella lagstiftningen angiven myndighet, med vederbörlig hänsyn till barnets hälsa och kroppsbeskaffenhet samt till de framtida och omedelbara fördelar anställningen kan medföra, finner att denna skall lända barnet till nytta.

Artikel 3

Minderåriga under aderton år må icke användas till arbete såsom kolämpare eller eldare ombord å koleldade fartyg.

Artikel 4

Bestämmelserna i artikel 2 äga icke tillämpning å arbete, som utföres av barn å skol- eller övningsfartyg, därest arbetet är godkänt och övervakas av offentlig myndighet.

Artikel 5

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola delgivas Internationella arbetsbyråns generaldirektör och registreras av honom.

Artikel 6

1. Denna konvention är bindande allenast för de medlemmar av Internationella arbetsorganisationen, vilkas ratifikationer registrerats av generaldirektören.

2. Den träder i kraft tolv månader efter det två medlemmars ratifikationer registrerats av generaldirektören.

3. Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem tolv månader efter den dag, då dess ratifikation registrerats.

Artikel 7

1. Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives Internationella arbetsbyråns generaldirektör för registrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år efter det den registrerats.

2. Varje medlem, som ratificerat denna konvention och icke inom ett år efter utgången av den i föregående moment nämnda tioårsperioden gör bruk av den i denna artikel stadgade uppsägningsrätten, skall vara bunden för en ny period av tio år och kan därefter, med iakttagande av de i denna artikel föreskrivna villkoren, uppsäga konventionen vid utgången av varje följande tioårsperiod.

Artikel 8

1. Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall underrätta samtliga medlemmar av Internationella arbetsorganisationen om registreringen av alla ratifikationer, förklaringar och uppsägningar, som delgivits honom av organisationens medlemmar.

2. Då generaldirektören underrättar organisationens medlemmar om registreringen av den andra ratifikationen i ordningen, som delgivits honom, har han att fästa medlemmarnas uppmärksamhet på den dag, då konventionen träder i kraft.

Artikel 9

Internationella arbetsbyråns generaldirektör skall, för registrering jämlikt artikel 102 av Förenta Nationernas stadga, lämna Förenta Nationernas generalsekreterare fullständiga upplysningar om varje ratifikation, förklaring och uppsägning, som av honom registrerats i enlighet med bestämmelserna i föregående artiklar.

Artikel 10

Närhelst Internationella arbetsbyråns styrelse finner det erforderligt, skall styrelsen förelägga Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens en redogörelse för konventionens tillämpning och taga under övervägande, huruvida anledning föreligger att på konferensens dagordning uppföra frågan om dess revision, helt eller delvis.

Artikel 11

1. Därest konferensen skulle antaga en ny konvention, innebärande revision, helt eller delvis, av förevarande konvention, och den nya konventionen icke föreskriver annat,

a) skall en medlems ratifikation av den nya, reviderade konventionen, för såvitt denna trätt i kraft, *ipso jure* medföra omedelbar uppsägning av förevarande konvention, utan hinder av vad i artikel 7 här ovan stadgas;

b) skall från den dag, då den nya, reviderade konventionen träder i kraft, förevarande konvention icke längre kunna ratificeras av medlemmarna.

2. Förevarande konvention skall likväl förbliva gällande till form och innehåll för de medlemmar, som ratificerat densamma och icke ratificera den nya, reviderade konventionen.

Artikel 12

De engelska och franska texterna till denna konvention skola äga lika vitsord.

Konvention (nr 113) angående läkarundersökning av fiskare

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens, vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrå sammankallats till Genève och där samlats den 3 juni 1959 till sitt fyrtiotredje sammanträde, och beslutat antaga vissa förslag angående läkarundersökning av fiskare, vilken fråga inbegripes i den femte punkten på sammanträdets dagordning, samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en konvention, antager denna den nittonde dagen i juni månad år nittonhundrafemtionio följande konvention, vilken skall benämnas »konvention angående läkarundersökning (fiskare), 1959 [Medical Examination (Fishermen) Convention, 1959].

Artikel 1

1. Med uttrycket »fiskefartyg» förstås i denna konvention varje slag av fartyg eller båt, i allmän eller enskild ägo, som nyttjas vid havsfiske i saltvatten.

2. Vederbörande myndighet må efter hörande av berörda fiskebåtsägares och fiskares organisationer, där sådana finnas, medgiva undantag från bestämmelserna i denna konvention beträffande fartyg, vilka icke regelmässigt vistas till sjöss under längre tid än tre dagar.

3. Denna konvention äger icke tillämpning å fiske i hamnar eller i flodmynningar, ej heller å personer, som bedriva sport- eller nöjesfiske.

Artikel 2

Ej må någon anställas för tjänst ombord å fiskefartyg, med mindre han företer intyg, utvisande att han är duglig för det arbete, med vilket han skall sysselsättas till sjöss; intyget skall vara utfärdat av en av vederbörande myndighet godkänd läkare.

Artikel 3

1. Vederbörande myndighet skall efter samråd med berörda fiskebåtsägares och fiskares organisationer, där sådana finnas, föreskriva, huru läkarundersökningen skall utföras och vad läkarintyget skall innehålla.

2. Vid fastställandet av regler för läkarundersökningen skall hänsyn tagas till den undersöktes ålder samt det arbete han har att utföra.

3. Av läkarintyget skall särskilt framgå att vederbörande icke lider av någon sjukdom, som kan antagas bliva förvärrad av eller göra honom oduglig för tjänstgöring till sjöss eller som kan antagas medföra fara för övriga ombordvarandes hälsa.

Artikel 4

1. Läkarintyget skall beträffande minderåriga under tjuguettt år äga giltighet högst ett år räknat från dagen för utfärdandet.

2. Beträffande minderåriga, som uppnått tjuguetå års ålder, skall vederbörande myndighet bestämma läkarintygets giltighetstid.

3. Om tiden för intygets giltighet utlöper under pågående resa, skall det fortifara att gälla till resans slut.

Artikel 5

Anordningar skola vidtagas i syfte att person, som efter undersökning förvägrats läkarintyg, må erhålla tillfälle till förnyad undersökning av en eller flera för ändamålet utsedda läkare, vilka skola vara oberoende av varje fiskebåtsägare eller varje organisation av fiskebåtsägare eller fiskare.

Artiklarna 6—13

[Dessa artiklar äro likalydande med artiklarna 5—12 av konventionen (nr 112) angående minimiålder för tillträde till arbete inom fisket, utom såtillvida att, då i artikel 11 av konventionen nr 112 hänvisas till artikel 7, detta i artikel 12 av förevarande konvention motsvaras av en hänvisning till artikel 8.]

Konvention (nr 114) angående fiskares anställningsavtal

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens, vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 3 juni 1959 till sitt fyrtiotredje sammanträde,

och beslutat antaga vissa förslag angående fiskares anställningsavtal, vilken fråga inbegripes i den femte punkten på sammanträdet dagordning,

samt beslutat, att dessa förslag skola taga form av en konvention,

antager denna den nittonde dagen i juni månad år nittonhundrafemtionio följande konvention, som skall benämnas »konvention angående fiskares anställningsavtal, 1959 (Fishermen's Articles of Agreement, 1959).

Artikel 1

1. Med uttrycket »fiskefartyg» förstås i denna konvention varje slag av registrerade eller med skeppspapper försedda fartyg och båtar, i allmän eller enski d ägo, som nyttjas vid havsfiske i saltvatten.

2. Vederbörande myndighet må efter samråd med berörda fiskebåtsägares och fiskares organisationer, där sådana finnas, från bestämmelserna i förevarande konvention undantaga fiskefartyg av viss typ och storlek.

3. Finner vederbörande myndighet, att i denna konvention behandlade ämnen tillfredsställande regleras genom kollektivavtal, som slutits mellan å ena sidan fiskebåtsägarna el er deras organisationer samt å andra sidan fiskarnas organisationer, må myndigheten från konventionens bestämmelser angående individue la anställningsavtal undantaga ägare och fiskare, på vilka sådana kollektivavtal äro tillämpliga.

Artikel 2

I uttrycket »fiskare» inbegripes i denna konvention varje person, som i vad egenskap som helst är anställd eller antagen ombord å fiskefartyg och som införts i sjömansrullan, dock med undantag av lotsar, elever å skolfartyg samt genom särskilt lärlingsavtal anställda lärlingar, besättningen å krigsfartyg samt andra personer med fast statsanställning.

Artikel 3

1. Anställningsavtal skall undertecknas av fiskefartygets ägare eller hans befullmäktigade ombud samt av fiskaren. Tillfälle att granska avtalet skall, innan det undertecknas, beredas fiskaren och dennes eventuella rådgivare.

2. De förhållanden, under vilka fiskaren skall underteckna avtalet, skola i den nationella lagstiftningen angivas på sådant sätt, att tillfredsställande övervakning från vederbörande offentliga myndighets sida säkerställles.

3. Förestående bestämmelser skola anses iakttagna, därest vederbörande myndighet intygar, att avtalets bestämmelser skriftligen företetts inför myndigheten samt att de bekräftats av såväl fiskebåtsägaren eller hans befullmäktigade ombud som fiskaren.

4. Den nationella lagstiftningen skall genom lämpliga föreskrifter trygga, att fiskaren förstår avtalets innebörd.

5. Avtalet må icke innehålla något som strider mot den nationella lagstiftningen.

6. Den nationella lagstiftningen skall föreskriva sådana ytterligare formaliteter och garantier beträffande avtalets slutande, som må anses erforderliga för att skydda fiskebåtsägarens och fiskarens intressen.

Artikel 4

1. Lämpliga åtgärder skola i enlighet med den nationella lagstiftningen vidtagas för att garantera att avtalet icke kommer att innehålla bestämmelse, genom vilken parterna på förhand överenskomma att avvika från vanliga regler angående domstolarnas behörighet att upptaga tvister rörande avtalet.

2. Denna bestämmelse må icke tolkas så, att den utesluter anlitan av skiljedom.

Artikel 5

För varje fiskare skola anteckningar rörande hans tjänsteuppgifter föras, antingen av vederbörande myndighet eller enligt av myndigheten utfärdade föreskrifter. Efter avslutandet av varje resa eller expedition skall ett tjänstgöringsintyg beträffande resan eller expeditionen tillhandahållas fiskaren eller införas i hans arbetsbok.

Artikel 6

1. Avtalet kan ingås antingen för bestämd tid eller för viss resa eller, om den nationella lagstiftningen så medger, för obestämd tid.

2. Avtalet skall tydligt ange vardera partens rättigheter och skyldigheter.

3. Det skall innehålla följande uppgifter, såvida icke införandet av en eller flera av dessa uppgifter är obehövt med hänsyn till att frågan redan reglerats på annat sätt i den nationella lagstiftningen:

- a) fiskarens fullständiga namn, födelsedag eller ålder samt födelseort;
- b) ort och dag för avtalets slutande;
- c) namn å det eller de fiskefartyg, varå fiskaren förbinder sig att tjänstgöra;
- d) den eller de resor, som skola företagas, om dessa vid avtalets ingående kunna angivas;
- e) den tjänst, vari fiskaren skall användas;
- f) såvitt möjligt plats och tid för fiskarens inställelse till tjänstgöring ombord;
- g) det kosthåll, som skall tillhandahållas fiskaren, där ej den nationella lagstiftningen föreskriver annat system i förevarande avseende;
- h) lörens belopp, andelens storlek samt sättet för dess beräkning, om hans ersättning skall utgå i form av andel, eller lörens belopp och andelens storlek samt sättet för den senares beräkning, om hans ersättning skall utgå i båda dessa former i förening ävensom den minimalen, som må ha överenskommit;
- i) avtalets upphörande och villkoren härför, d. v. s.
 - i) om avtalet är ingånget för bestämd tid, dagen för avtalets utlöpande;
 - ii) om avtalet är ingånget för viss resa, destinationshamnen och den tid som måste förflyta efter ankomsten, innan fiskaren har rätt att lämna tjänsten;

- iii) om avtalet är ingånget för obestämd tid, de villkor, under vilka vardera parten kan uppsäga avtalet, ävensom uppsägningstiden, vilken icke må vara kortare för fiskefartygets ägare än för fiskaren;
- j) andra uppgifter, som den nationella lagstiftningen må föreskriva.

Artikel 7

Om den nationella lagstiftningen föreskriver, att sjömansrulla skall föras ombord, skall anställningsavtalet antecknas i eller fogas vid rullan.

Artikel 8

För att fiskaren skall kunna erhålla kännedom om beskaffenheten och omfattningen av sina rättigheter och skyldigheter, skall vederbörande myndighet angiva vilka åtgärder som skola vidtagas för att möjliggöra för fiskaren att ombord inhämta noggranna upplysningar om anställningsvillkoren.

Artikel 9

Avtal, som avser viss resa eller bestämd eller obestämd tid, skall anses vara vederbörligen hävt genom

- a) överenskommelse mellan parterna;
- b) fiskarens död;
- c) fartygets förolyckande eller fullständiga sjöovärdighet;
- d) varje annan i den nationella lagstiftningen angiven orsak.

Artikel 10

Den nationella lagstiftningen, kollektiva eller individuella avtal skola angiva de omständigheter, under vilka ägaren eller skepparen må omedelbart avskeda fiskaren.

Artikel 11

Den nationella lagstiftningen, kollektiva eller individuella avtal skola jämväl angiva de omständigheter, under vilka fiskaren äger rätt att erhålla omedelbart entledigande.

Artikel 12

Såvida icke annorlunda stadgas i förevarande konvention, må tillämpningen av densamma tryggas genom nationell lagstiftning eller genom kollektivavtal.

Artiklarna 13—20

[Dessa artiklar äro likalydande med artiklarna 5—12 av konventionen (nr 112) angående minimiålder för tillträde till arbete inom fisket, utom såtillvida att, då i artikel 11 av konventionen nr 112 hänvisas till artikel 7, detta i artikel 19 av förevarande konvention motsvaras av en hänvisning till artikel 15.]

Bilaga D

Rekommendation (nr 112) angående företagshälsovård

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens, vilken av styrelsen för Internationella arbetsbyrån sammankallats till Genève och där samlats den 3 juni 1959 till sitt fyrtiotredje sammanträde, och beslutat antaga vissa förslag angående företagshälsovård, vilken fråga utgör den fjärde punkten på sammanträdets dagordning, samt beslutat att dessa förslag skola taga form av en rekommendation,

antager denna den tjugofjärde dagen i juni månad år nittonhundrafemtio följande rekommendation, vilken skall benämnas »rekommendation angående företagshälsovård, 1959» (Occupational Health Services Recommendation, 1959).

I. Definition

1. Med uttrycket »företagshälsovård» avses i denna rekommendation en på eller i närheten av arbetsplatsen upprättad verksamhet, som har till syfte

- a) att skydda arbetstagarna mot varje hälsorisk, för vilken de kunna bli utsatta till följd av sitt arbete eller de förhållanden, under vilka detta utföres;
- b) att medverka till arbetstagarnas fysiska och psykiska anpassning, särskilt genom arbetets anpassning till arbetstagarna samt genom anvisning av arbetsuppgifter, för vilka de äro lämpade;
- c) att medverka till att för arbetstagarna skapa och vidmakthålla högsta möjliga grad av fysiskt och psykiskt välbefinnande.

II. Tillämpningsmetoder

2. Företagshälsovården bör med hänsyn till olikheterna i de enskilda ländernas förhållanden och praxis, allt efter omständigheterna, genomföras

- a) genom lagstiftning;
- b) genom kollektivavtal eller annan mellan berörda arbetsgivare och arbetstagare träffad överenskommelse; eller
- c) på annat av vederbörande myndighet efter samråd med arbetsgivarernas och arbetstagarnas organisationer godkänt sätt.

III. Organisation

3. Företagshälsovården bör, alltefter omständigheterna och med beaktande av tillämpliga normer,

- a) organiseras av vederbörande företag eller anslutas till ett utomstående organ;
- b) organiseras
 - i) såsom en särskild verksamhet inom ett enda företag; eller
 - ii) såsom en för flera företag gemensam verksamhet.

4. I syfte att bereda alla arbetstagare tillfälle att komma i åtnjutande av företagshälsovård, bör sådan anordnas för industriella och icke industriella företag, för jordbruksföretag samt för allmän tjänst; dock att därest företagshälsovård icke kan omedelbart anordnas för alla företag, dylik verksamhet i första hand bör upprättas

- a) för företag, där hälsoriskerna synas vara störst;
- b) för företag, där arbetstagarna äro utsatta för speciella hälsorisker;
- c) för företag, vilka sysselsätta mera än ett föreskrivet minimiantal arbetstagare.

5. Där företagshälsovård, enligt definitionen i denna rekommendation, icke tills vidare kan genomföras av geografiska eller andra skäl, bör företaget träffa avtal med en läkare eller ett lokalt hälsovårdsorgan rörande

- a) handhavandet av första hjälpen vid olycks- och sjukdomsfall;
- b) läkarundersökningar, föreskrivna i den nationella lagstiftningen;
- c) övervakning av de hygieniska förhållandena inom företaget.

IV. Uppgifter

6. Företagshälsovården bör vara av huvudsakligen förebyggande natur.

7. Företagshälsovården bör icke handha kontrollen av bortovaro på grund av sjukdom; den bör dock icke hindras vare sig från att utröna de förhållanden som kunna ha lett till en arbetstagares sjukledighet eller från att inhämta upplysningar om sjukdomens förlopp, för att därigenom bättre kunna planera sitt förebyggande arbete, upptäcka yrkesrisker samt föreslå lämplig arbetsplacering i rehabiliterande syfte.

8. Företagshälsovårdens uppgifter böra, allt efter omständigheterna och med beaktande av den utsträckning, i vilken en eller flera av sagda uppgifter lösas på ett tillfredsställande sätt av andra lämpliga organ i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis, successivt utvecklas att omfatta i synnerhet följande:

- a) övervakning av alla inom ett företag förekommande faktorer, som kunna påverka arbetstagarnas hälsa, samt rådgivning i detta hänseende till företagsledning och arbetstagare eller deras representanter inom företaget;
- b) arbetsanalys eller deltagande i dylik från hygieniska, fysiologiska och psykologiska synpunkter samt rådgivning till företagsledning och arbetstagare rörande bästa möjliga anpassning av arbetet efter arbetstagaren med beaktande av dessa synpunkter;
- c) samverkan med andra berörda avdelningar och organ inom företaget i förebyggandet av olycksfall och yrkessjukdomar samt i övervakningen av personlig skyddsutrustning och dess användande ävensom rådgivning till företagsledning och arbetstagare i detta hänseende;
- d) övervakning av hygienin inom företagets sanitära anläggningar samt övriga för arbetstagarna avsedda välfärdsanordningar, såsom kök, marketenterier, barndaghem och vilohem samt i förekommande fall övervakning av för arbetstagarnas räkning inrättade dietiska anordningar;
- e) läkarundersökningar vid nyanställning samt periodiska och speciella läkarbesiktningar — om så befinnes erforderligt även biologiska undersökningar och röntgenundersökningar — vilka föreskrivas i nationell lagstiftning eller i avtal mellan berörda parter eller organisationer eller vilka industriläkaren finner tillräddliga i förebyggande syfte; sådana undersökningar böra trygga en särskild övervakning av vissa arbetstagarkategorier, såsom kvinnor, minderåriga arbetstagare utsatta för speciella yrkesrisker samt partiellt arbetsföra;

- f) övervakning av arbetets anpassning till arbetstagarna, särskilt de partiellt arbetsföra, i överensstämmelse med deras fysiska förutsättningar, deltagande i sådana arbetstagares rehabilitering och omskolning även som rådgivning i detta hänseende;
 - g) rådgivning till företagsledning och arbetstagare i samband med placering eller omflyttning av arbetstagare;
 - h) rådgivning på framställning av enskilda arbetstagare i fråga om sjukdomsbesvär, som må uppkomma eller förvärras under arbetet;
 - i) första hjälpen vid olycks- eller sjukdomsfall samt under vissa omständigheter och i samförstånd med berörda parter (arbetstagarens egen läkare däri inbegripen) ambulantly behandling av arbetstagare, som ej avbrutit sitt arbete eller som återupptagit detsamma;
 - j) utbildning och regelbunden träning av personal för första hjälp vid olycks- och sjukdomsfall samt övervakning och underhåll av utrustning för sådan hjälp, där så finnes lämpligt i samverkan med andra avdelningar eller organ;
 - k) upplysningsverksamhet bland företagets personal i frågor rörande hälsa och hygien;
 - l) sammanställning och periodisk granskning av statistiska uppgifter rörande hälsotillståndet inom företaget;
 - m) forskning rörande företagshälsovård eller deltagande i sådan forskning i samverkan med sakkunniga personer eller institutioner.
9. Där en eller flera av de i föregående punkt uppräknade uppgifterna i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis utövas av andra lämpliga organ än det som omhänderhar företagshälsovården, böra dessa tillhandahålla industriläkaren varje upplysning av betydelse, som han kan anse sig behöva.

10. Företagshälsovården bör upprätthålla nära kontakt med andra berörda avdelningar eller organ inom företaget rörande arbetstagarnas hälsa, säkerhet eller välfärd, särskilt med social-, säkerhets- och personalavdelningarna, fackföreningsrepresentanterna inom företaget, skydds- och hälsokommittéerna liksom varje annan kommitté eller person inom företaget som befattar sig med hälso- och välfärdsfrågor.

11. Företagshälsovården bör jämväl upprätthålla kontakt med tjänster och organ utanför företaget, vilka befatta sig med frågor rörande arbetarnas hälsa, säkerhet, omskolning, rehabilitering, omplacering och välfärd.

12. 1) Företagshälsovården bör vid undersökning av arbetstagaren i samband med nyanställning eller vid hans första besök lägga upp ett personligt konfidentiellt hälsokort, som kompletteras vid varje påföljande undersökning eller besök.

2) Företagshälsovården bör dessutom föra lämpliga anteckningar, så att erforderliga upplysningar kunna lämnas rörande dess verksamhet och rörande arbetstagarnas allmänna hälsotillstånd, dock att därvid de i punkten 21 lämnade anvisningarna skola iakttagas.

V. Personal och utrustning

13. Varje tjänst inom företagshälsovården bör stå under ledning av en läkare, som har att svara för verksamheten antingen direkt inför företagsledningen eller inför den myndighet som verksamheten är underställd.

14. Läkare inom företagshälsovården böra icke under sin vård ha ett större antal arbetstagare än de effektivt kunna övervaka med beaktande av de särskilda problem, som äro förenade med ifrågavarande industris typ och natur.

15. Läkare inom företagshälsovården böra i yrkesmässigt och moraliskt hänseende intaga en helt oberoende ställning i förhållande till såväl arbetsgivare som arbetstagare. I syfte att trygga detta oberoende böra industriläkarnas anställningsvillkor, särskilt med avseende på tillträde till och avgång ur tjänst, regleras i den nationella lagstiftningen eller i avtal mellan berörda parter eller organisationer.

16. Den läkare som anförtros ledningen av företagshälsovården bör så vitt möjligt äga specialutbildning i sådan hälsovård eller bör åtminstone vara förtrogen med yrkeshygieniska frågor, första hjälpen vid olycks- och sjukdomsfall samt arbetspatologi ävensom med den lagstiftning som berör hans olika åligganden. Läkaren bör beredas tillfälle att vidareutbilda sig på dessa områden.

17. Den till företagshälsovården knutna sjukvårdspersonalen bör äga av vederbörande myndighet föreskrivna kvalifikationer.

18. Personalen för den första hjälpen vid olycks- och sjukdomsfall bör

a) bestå uteslutande av lämpligt kvalificerade personer;

b) vara lätt tillgänglig under arbetstid.

19. Företagshälsovårdens lokaler och utrustning böra uppfylla en av vederbörande myndighet föreskriven standard.

VI. Nödvändiga förutsättningar för uppgifternas fullgörande

20. För att framgångsrikt kunna fullgöra sina uppgifter bör företagshälsovården

a) äga fritt tillträde till företagets samtliga arbetsplatser och underställda anläggningar;

b) inspektera arbetsplatserna med lämpliga mellanrum, om så erfordras gemensamt med andra organ inom företaget;

c) äga tillgång till upplysningar rörande de arbetsprocesser och arbetsmetoder som tillämpas och de ämnen som komma till användning eller som man planerar att använda;

d) äga befogenhet att utföra eller hos godkända tekniska organ begära utförande av

i) besiktningar och undersökningar beträffande potentiella hälsorisker i arbetet, t. ex. genom provtagning och analys av luften i arbetslokalerna, av produkter och ämnen, som användas i produktionen, eller av annat material, som kan antagas vara skadligt;

ii) kontroll av förekomsten av skadliga fysiska faktorer;

e) äga befogenhet att hos vederbörande myndigheter begära kontroll av tillämpningen av fastställda normer för sundhet och säkerhet i arbetet.

21. Varje till företagshälsovården knuten person bör åläggas tystnadsplikt med avseende på såväl medicinska som tekniska upplysningar, vilka i samband med fullgörandet av deras ovan angivna uppgifter och verksamhet må komma till deras kännedom, dock med de undantag som den nationella lagstiftningen må föreskriva.

VII. Allmänna anvisningar

22. Alla arbetstagare och deras organisationer böra lämna sin fulla medverkan till förverkligandet av företagshälsovårdens mål.

23. De tjänster som företagshälsovården tillhandahåller inom ramen för denna rekommendation böra vara kostnadsfria för arbetstagarna.

24. Där den nationella lagstiftningen icke annorledes föreskriver och i avsaknad av överenskommelse mellan berörda parter, böra kostnaderna för företagshälsovårdens organisation och verksamhet bestridas av arbetsgivaren.

25. Den nationella lagstiftningen bör föreskriva vilken myndighet som skall vara ansvarig för övervakningen av företagshälsovårdens organisation och verksamhet. I tillämpliga fall må rådgivningsverksamheten på detta område delegeras på erkända tekniska organ.

Resolutioner

- I. Resolution angående frågor rörande unga arbetstagare.
- II. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens befattning med frågor rörande hälsa och säkerhet inom industrien och organisationens deltagande i det föreslagna internationella medicinska forskningsåret.
- III. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens praktiska verksamhet.
- IV. Resolution angående utvecklingen av Internationella arbetsorganisationens verksamhet beträffande mindre utvecklade länder.
- V. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens fortsatta verksamhet för fiskare.
- VI. Resolution angående möjligheten av att antaga en konvention rörande företagshälsovård.
- VII. Resolution angående ersättning till arbetstagare, vilka skadats genom joniserande strålning.
- VIII. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om skydd för arbetstagare mot joniserande strålning.
- IX. Resolution angående uppförande på dagordningen för nästa allmänna konferenssammanträde av frågan om samråd och samverkan på branschplanet och det nationella planet mellan offentliga myndigheter samt arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer.
- X. Resolution angående antagande av budget för 42:a budgetåret (1960) och fördelning av utgifterna för samma budgetår på olika medlemsstater.
- XI. Resolution angående ändring av artikel 12 i finansreglementet.
- XII. Resolution angående Internationella arbetsorganisationens bidrag för år 1960 till arbetsbyråns tjänstepensionskassa.
- XIII. Resolution angående viss ändring i beräkningen av pensionsgrundande inkomst för högre tjänstemän, vilka tillhör Internationella arbetsbyråns tjänstepensionskassa.
- XIV. Resolution angående formuleringen av ny text till artikel 33 i reglementet för Internationella arbetsbyråns tjänstepensionskassa.
- XV. Resolution angående förordnande av ledamöter av Internationella arbetsbyråns tjänstepensionskassas styrelse och av byråns tjänstepensionskommitté (Förenata Nationernas gemensamma pensionsfond).
- XVI. Resolution angående förordnande av ledamöter av Internationella arbetsorganisationens administrativa domstol.